

Handwritten: 12/12/72
Handwritten: De Finisheim verenig
CENTRAAL AKKOORD 1973

A. Inleiding

De ondergetekenden, de in de Stichting van de Arbeid samenwerkende werkgevers- en werknemersorganisaties, zijn van mening, dat naar een duidelijke ombuiging van de inflatoire ontwikkeling i.c. naar een ombuiging van de loon- en prijsontwikkeling 1973, alsmede naar het veiligstellen resp. uitbreiden van de collectieve voorzieningen en naar een zo hoog mogelijk peil van de werkgelegenheid dient te worden gestreefd. Om deze doelstellingen te bereiken zijn de organisaties een centraal akkoord overeengekomen, in welk verband zij hebben afgesproken intern zodanige procedures te volgen, dat de grootst mogelijke binding van de leden aan dat akkoord tot stand zal komen. In dit akkoord is een aantal door het bedrijfsleven te realiseren doelstellingen met betrekking tot het arbeidsvoorwaarden- en prijsbeleid in 1973 opgenomen, waarbij tevens is aangegeven op welke wijze deze doelstellingen zouden dienen te worden gerealiseerd.

De definitieve standpuntbepaling van de centrale organisaties is mede gebaseerd op de gegevens en prognoses van het Centraal Planbureau, neergelegd in de Macro-Economische Verkenning 1973, op het economisch rapport van de S.E.R.-deskundigen en op het commentaar van de plenaire S.E.R. bij dit rapport.

B. Beleidsvoornemens van de Regering

De centrale organisaties hebben er kennis van genomen, dat de Regering zich tot het volgende heeft bereid verklaard:

1. Zij zal met alle beschikbare middelen bevorderen, dat per 1 augustus 1973 in die regio's, waar op verantwoorde wijze de werkende jongeren kunnen worden opgevangen, een tweede vormingsdag voor de 15-jarigen wordt ingevoerd.

2. Zij zal bevorderen, dat de leerlingenschaal bij het kleuter-
onderwijs per 1 augustus 1973 met één punt wordt verlaagd.
3. Zij zal afzien van het voorstel, dat per 1 januari 1973 een
eigen risico in de ziekenfondsverzekering zal worden inge-
voerd.
4. Zij zal afzien van het voorstel de kinderbijslag voor het
tweede kind per 1 januari 1973 te bevriezen.
5. Zij heeft toegezegd, dat de overheveling van kosten, voort-
vloeiende uit de Wet Sociale Werkvoorziening, naar het Arbeids-
ongeschiktheidsfonds (ten bedrage van 80 miljoen gulden) niet
zal doorgaan.
6. Zij zal het voorstel tot verhoging van het lage tarief van
de B.T.W. terugnemen.
Het voorstel om het hoge tarief met 2 punten te verhogen,
wordt gehandhaafd.
De zgn. landbouwregeling zal, voorzover nodig, worden aange-
past.
7. Zij heeft aangekondigd in de M.v.A. bij de Nota Buitenlandse
Werknemers terug te komen op de wijze van financiering van de
opvang en begeleiding van deze arbeiders.

C. Algemene uitgangspunten

De centrale organisaties gaan er van uit, dat de Regering
zoveel mogelijk tegemoet komt aan de volgende dringende wensen
van het georganiseerde bedrijfsleven:

1. a. Verwacht wordt, dat het arbeidsvoorwaardenbeleid met be-
trekking tot de c.a.o.-werknemers, op gelijke wijze zal
worden toegepast voor onder overheidsregelingen vallende
werknemers.

b. Van de centrale overheid en de lagere overheden, waaronder begrepen overheidsdiensten en -bedrijven, wordt de uiterste terughoudendheid verwacht met betrekking tot verhogingen van tarieven, retributies en andere maatregelen, die een prijsverhoging tot gevolg hebben.

2. Verwacht wordt een realisering van een werkgelegenheidsbeleid, dat gericht is op een krachtige bestrijding van de werkloosheid, m.n. in de zwakke regio's en de bouwnijverheid.

Ten behoeve van de werklozen, die de last van conjuncturele en structurele ontwikkeling moeten dragen, is onder meer een actieve en doeltreffende arbeidsbemiddeling noodzakelijk.

Bovendien is de invoering geboden van een loonsuppletieregeling, zoals door de Raad voor de Arbeidsmarkt is voorgesteld.

Vervolgens moet op korte termijn bijzondere aandacht worden besteed aan de positie, waaronder de inkomens, van de langdurig werklozen.

3. Verwacht wordt een investeringsbeleid in het kader van een geïntegreerde ruimtelijke ordeningspolitiek. De S.E.R. heeft in zijn brief van 27 juni 1972 aan de Minister van Economische Zaken bepleit, het zwaartepunt voor een dergelijk selectief investeringsbeleid te leggen bij een vergunningenstelsel. Het onlangs ingediende wetsontwerp is met die centrale uitgangspunten in strijd.

Hoewel over het opnemen van heffingen in een dergelijk beleid verschillend wordt geoordeeld, zou enigerlei heffing, in ieder geval voor het jaar 1973, achterwege moeten blijven.

Voorts zullen bij een blijvende ongunstige ontwikkeling van de investeringen in vaste activa van het bedrijfsleven en m.n. indien de groei van het volume zodanig zou achterblijven dat daardoor de werkgelegenheid nog verder wordt aangetast, van de Regering stimulerende maatregelen mogen worden verwacht.

4. Verwacht wordt dat de overheid de nodige stappen zal doen om te bewerkstelligen, dat verenigingen van zelfstandige beroepsbeoefenaars en niet bij de centrale organisaties aangesloten organisaties zodanige maatregelen treffen, dat hun leden overeenkomstig het onder punt E en F aangegeven loon- en prijsbeleid zullen handelen.

Tevens wordt verwacht, dat de Regering de Stichting van de Arbeid zal informeren over de inhoud en het karakter van de terzake te maken afspraken en over de wijze, waarop zij en de betrokken organisaties zich voorstellen deze afspraken te effectueren.

Aangenomen wordt dat de Regering zich regelmatig op de hoogte zal stellen van de feitelijke gang van zaken binnen de hier bedoelde sector en haar bevindingen aan de Stichting van de Arbeid zal mededelén.

D. Grenzen voor de arbeidsvoorwaarden en prijsontwikkeling in 1973

Uit de taakstellingen, die de centrale organisaties nastreven, vloeit naar hun oordeel voort, dat het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie in 1973 t.o.v. 1972 (jaargemiddelde) niet meer zal mogen stijgen dan met $5\frac{3}{4}\%$.

Op de onder E nader aan te geven wijze zal in de loonsfeer compensatie van de prijsstijging plaats kunnen vinden.

Voorts volgt uit de taakstellingen, dat de verbetering van arbeidsvoorwaarden - anders dan prijscompensatie - in 1973 dient te worden beperkt tot $3\frac{1}{2}\%$.

Voor de c.a.o.-onderhandelingen resp. de prijsvorming zijn deze doelstellingen uitgewerkt in de paragrafen E en F.

Hierbij zij aangetekend, dat een en ander betrekking heeft op 1973. Mede aan de hand van de ervaringen, welke met dit centraal akkoord worden opgedaan, zal tijdig in 1973 worden nagegaan of en in hoeverre in volgende jaren op centraal niveau afspraken kunnen worden gemaakt.

Voor wat het prijsbeleid betreft constateren de centrale organisaties, dat door de afkondiging door de overheid van een prijscalculatiebeschikking met terugwerkende kracht tot 15 augustus 1972, de verantwoordelijkheid voor het prijsbeleid voor de

duur van deze beschikking aan het bedrijfsleven is onttrokken. Zodra deze beschikking wordt ingetrokken treedt in werking hetgeen in dit akkoord terzake van de prijsontwikkeling is gesteld.

E. Arbeidsvoorwaardenbeleid

1. De verbetering van arbeidsvoorwaarden, anders dan prijscompensatie, in 1973 zal worden beperkt tot $3\frac{1}{2}\%$.
Hierin dienen wijzigingen van de secundaire arbeidsvoorwaarden, voorzover deze een kostenstijging met zich brengen, te zijn begrepen.
Hetzelfde geldt voor in 1972 overeengekomen verbeteringen, die in het contract voor 1973 worden geëffectueerd.
2. Voor de in 1973 af te sluiten c.a.o.'s zal compensatie van de prijsstijging zonder maximering plaatsvinden.
Hierbij kunnen geldende stelsels van indexering worden gecontinueerd, rekening houdend met een nader aan te geven drempel, teneinde ongewenste invloeden op de loonontwikkeling te elimineren. In c.a.o.'s, waarin geen indexering is voorzien, zal bij de overeen te komen loon- en salarisverhogingen rekening worden gehouden met de te verwachten prijsstijging. De drempel voor 1973 wordt gesteld op $\frac{3}{4}\%$.
3. Bij de toepassing van de punten 1 en 2 dient bijzondere aandacht te worden geschonken aan de positie van de laagstbetaalden.
4. Met betrekking tot een vermindering van de arbeidsduur verdient een geleidelijke ontwikkeling aanbeveling. In de berekeningen van de produktiviteit is hiervan door het C.P.B. uitgegaan. Een etappegewijze ontwikkeling dient te worden bevorderd, teneinde de produktiviteitsstijging niet in gevaar te brengen.
De centrale organisaties gaan er van uit, dat hetgeen verondersteld is door het C.P.B., t.w. een 40-urige arbeidsweek en een basisvakantie van 20 dagen, in 1975 in het algemeen geregeld zal zijn.

5. De gedragslijn, als genoemd onder de punten 1 t/m 4 dient ook gevolgd te worden t.a.v. de arbeidsvoorwaarden van werknemers op wie geen c.a.o. of daarmee vergelijkbare regeling van toepassing is.

Het wordt van belang geacht, dat de hoogst gesalarieerden relatief meer tot de matiging bijdragen dan de lagere inkomensgroepen.

6. Over de toepassing van de onder 5 bedoelde gedragslijn zal de werkgever de in zijn onderneming functionerende ondernemingsraad of een daarmee te vergelijken personeelsvertegenwoordiging inlichten.

Bij de contractsonderhandelingen ware na te gaan of in ondernemingen, waarin geen personeelsvertegenwoordiging bestaat, deze informatie noodzakelijk en mogelijk is.

7. Daar waar bij het bedrijfstaksgewijze c.q. ondernemingsgewijze c.a.o.-overleg over een vertegenwoordiging van de vakbeweging in de onderneming een regeling is of wordt getroffen, verdient het aanbeveling in deze regeling tevens een ontslagbescherming op te nemen analoog aan die voor ondernemingsraadsleden.

F. Prijsbeleid

a. Als doelstelling geldt, dat de algemene prijsontwikkeling, te meten naar de prijsindex voor de gezinsconsumptie, in 1973 beperkt zal blijven tot $5\frac{3}{4}\%$ ten opzichte van 1972.

b. Van de overheid wordt verwacht, dat zij de niet bij de centrale werkgeversorganisaties aangesloten ondernemingen, c.q. sectoren, zoals de sector gezondheidszorg, beoefenaren van vrije beroepen e.d. brengt tot een prijsgedrag, dat overeenkomt met hetgeen terzake hieronder is gesteld.

Daartoe is temeer reden, omdat de prijsontwikkeling niet uitsluitend beïnvloed wordt door ondernemingen, aangesloten bij de centrale werkgeversorganisaties.

- c. 1. De prijsaanpassingen op de binnenlandse markt zullen worden beperkt tot hetgeen noodzakelijk is om de gemiddelde winst per eenheid produkt, c.q. per gemiddeld assortiment van produkten en diensten nominaal constant te doen blijven.
 2. Eventueel noodzakelijke prijsverhogingen dienen waar mogelijk, in de tijd te worden gespreid.
 3. Op ondernemingen met een relatief gunstig rendement wordt een dringend beroep gedaan zich tot prijsaanpassingen te beperken, die geringer zijn dan uit toepassing van het onder 1 genoemde uitgangspunt zouden voortvloeien.
 4. Ondernemingen, die bij toepassing van bovenvermeld uitgangspunt (c. 1) hun continuïteit in gevaar zouden zien komen, dan wel hun rendement beduidend zien dalen, mogen van deze regel afwijken in overleg met het Ministerie van Economische Zaken.
- d. Ter realisering van het beleid is het noodzakelijk:
1. Aan het Ministerie van Economische Zaken - mede ten behoeve van de begeleidingscommissie - mededeling te doen van de wijze, waarop per sector of bedrijfstak inhoud gegeven wordt aan het onder c. 1 genoemde algemene uitgangspunt.
 2. Prijsaanpassingen - zo mogelijk bedrijfstak- of sectorgewijze - te melden bij het Ministerie van Economische Zaken, onder vermelding van de gronden, waarop deze aanpassing berust. Dit mede ten behoeve van de begeleidingscommissie. De begeleidingscommissie wordt tevens ingelicht over de resultaten van eventueel overleg tussen het ministerie en betrokkene(n).
De melding ware voor te schrijven bij ministeriële beschikking.
- e. Deze prijsparagraaf geldt vanaf de datum, waarop de van overheidswege getroffen prijsmaatregel wordt ingetrokken.

G. Afspraak tussen de centrale organisaties

De ondergetekenden, de centrale werkgevers- en werknemersorganisaties, samenwerkende in de Stichting van de Arbeid, stellen zich achter het in het voorgaande genoemde beleid. Ter realisering daarvan spreken zij het volgende af.

1. Zij zullen binnen hun organisatie zodanige procedures volgen, dat de grootst mogelijke binding van de aangesloten leden/verenigingen aan het centraal akkoord tot stand komt. Daarbij zal tevens de afspraak worden gemaakt, dat ingeval een lid/vereniging meent zich niet aan het centraal akkoord te kunnen houden, deze zijn centrale organisatie daarvan in kennis zal stellen.

De centrale organisatie zal vervolgens de overige centrale organisaties daarvan in kennis stellen, waarna desgewenst overleg zal worden gepleegd.

2. Een door de centrale werkgevers- en werknemersorganisaties in te stellen gemeenschappelijke begeleidingscommissie zal de ontwikkeling van lonen, arbeidsvoorwaarden en het prijsindexcijfer, alsmede relevante prijsontwikkelingen volgen en analyseren en zonodig het bedrijfsleven en de overheid van advies kunnen dienen.

Het volgen en analyseren van de prijsontwikkeling zal ook reeds geschieden gedurende de geldigheidsduur van de prijscalculatiebeschikking, zodat op het moment dat deze beschikking wordt ingetrokken, de begeleidingscommissie ook op dit onderdeel reeds doelmatig functioneert.

3. Ingeval van verschil in opvatting over de uitlegging en/of toepassing van dit centraal akkoord, kan dit meningsverschil door een centrale werkgevers- en/of werknemersorganisatie worden voorgelegd aan de sub 2 genoemde begeleidingscommissie. Indien deze begeleidingscommissie niet tot een eensluidend oordeel kan komen, zal de betreffende kwestie worden voorgelegd aan het Bestuur van de Stichting van de Arbeid.

4. De in het centraal akkoord vastgelegde afspraken berusten mede op economische gegevens en prognoses van het C.P.B., zoals deze in de Macro-Economische Verkenning 1973 staan vermeld. Met name is daarbij uitgegaan van de verwachting, dat de stijging van de arbeidsproduktiviteit in 1973 4 à 4,5% zal bedragen. Indien in de loop van het komende jaar mocht blijken, dat de feitelijke ontwikkeling van de arbeidsproduktiviteit de eerdergenoemde verwachting te boven gaat, zullen de centrale organisaties - daarbij mede betrekkend het feitelijke verloop van de loon- en prijsontwikkeling in 1973 - nader overleg plegen over hieraan te verbinden consequenties.

In samenhang hiermede is overeengekomen een definitieve afwikkeling voor het jaar 1972 door een verhoging voor het jaar 1973, ingaande op 1 januari 1973, van de K.W.L.-premie met 0,2%.

De centrale organisaties willen de opbrengst van deze premieverhoging gereserveerd zien voor de financiering van de voorheffing voor de verplichte aanvullende pensioenvoorziening voor werknemers, op precies dezelfde wijze als voorzien in het op het advies van de Stichting van de Arbeid d.d. 12 september 1972 gebaseerde wetsontwerp nr. 12046 d.d. 10 oktober 1972. Deze middelen dienen te worden belegd in projecten voor de sociale woningbouw.

De daarop aansluitende regeringstoezegging inzake extra subsidiëring van de sociale woningbouw dient ook in dit geval toepassing te vinden.

Van de Regering wordt gevraagd de nodige voorzieningen te treffen om het voorgaande te realiseren.

De in de Stichting van de Arbeid samenwerkende centrale werkgevers- en werknemersorganisaties:

VERBOND VAN NEDERLANDSE ONDERNEMINGEN

NEDERLANDS VERBOND VAN VAKVERENIGINGEN

NEDERLANDS CHRISTELIJK WERKGEVERS
VERBOND

NEDERLANDS KATHOLIEK VAKVERBOND

KONINKLIJK NEDERLANDS LANDBOUW-
COMITE

CHRISTELIJK NATIONAAL VAKVERBOND
IN NEDERLAND

KATHOLIEKE NEDERLANDSE BOEREN-
EN TUINDERSBOND

NEDERLANDSE CHRISTELIJKE BOEREN-
EN TUINDERSBOND

KONINKLIJK VERBOND VAN ONDERNEMERS
IN HET KLEINE EN MIDDELGROTE BEDRIJF

NEDERLANDS KATHOLIEK ONDERNEMERS
VERBOND, Centrale van Katholieke
Ondernemersorganisaties in het
Midden- en Kleinbedrijf

NEDERLANDS CHRISTELIJK ONDERNEMERSVERBOND

's-Gravenhage, 6 december 1972

E/Bu.